

[สรพชญ์ หน้า 157-165]

ภาพตัวแทนของวัยรุ่นไทยในละครชุดโทรทัศน์

Representation of Thai Teenager in Television Drama Series

สรพชญ์ เจียรณานนท์. สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

Sanpach Jiarananon. Department of Mass Communication. Bansomdejchaopraya Rajabhat University

Corresponding author, Email : Sanpach.ji@bsru.ac.th

Received: 09 August 2019 ; Revised: 10 November 2019 ; Accepted: 12 November 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง ภาพตัวแทนของวัยรุ่นไทยในละครชุดโทรทัศน์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาพตัวแทนของวัยรุ่นในละครชุดโทรทัศน์ 2) ศึกษาการรับรู้ของผู้รับสารวัยรุ่นเกี่ยวกับภาพตัวแทนของวัยรุ่นในละครชุดโทรทัศน์และ 3) วิเคราะห์การตีความเนื้อหาละครชุดโทรทัศน์ของวัยรุ่น การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่มุ่งวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีละครโทรทัศน์และวิเคราะห์ผู้รับสาร จากกรณีศึกษาละครโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวัยรุ่นจำนวน 6 เรื่อง ได้แก่ Water Boyy the Series รักชั้นนัย U-Prince Series รุ่นพี่ Secret Love ตอน Puppy Honey 2 สแกนหัวใจนายหมอมหา Make It Right the Series season 2 และ Project S The Series โดยการใช้การวิเคราะห์ด้วยบทและการสนทนากับกลุ่มผู้ชมวัยรุ่น

ผลการวิจัยพบว่า ภาพตัวแทนของวัยรุ่นไทยในละครชุดโทรทัศน์ประกอบไปด้วยปัญหาครอบครัว ความขัดแย้งระหว่างลูกชายกับพ่อ ปัญหาความรักในวัยเรียน ปัญหาระดับสังคมในมหาวิทยาลัย การได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน ปัญหาการปรับตัวของวัยรุ่น การปกป้องพวกพ้อง ปัญหาความรักของวัยรุ่น ปัญหาความรักระหว่างเพศและความรักเพศเดียวกันและการแข่งขันในการตามหาความฝันของวัยรุ่น

ส่วนการรับรู้ของผู้รับสารวัยรุ่นเกี่ยวกับภาพตัวแทนของวัยรุ่นในละครชุดโทรทัศน์ พบว่ามีการรับรู้ในด้านเพศ การศึกษา ด้านความรัก มิตรภาพ ทัศนคติ และทัศนคติของวัยรุ่นในละครชุดโทรทัศน์แต่ละเรื่อง โดยวัยรุ่นมีการรับรู้เป็นไปตามบรรทัดฐานหลักของสังคม ส่วนการตีความของวัยรุ่นต่อการนำเสนอเนื้อหาในละครชุดโทรทัศน์พบว่า วัยรุ่นมีวิธีการแก้ปัญหาที่ถูกต้องอยู่ภายในจิตใจได้น่าสนใจจากการถูกสั่งสอนโดยบรรทัดฐานทางสังคม โดยไม่ค่อยทำตามสิ่งที่ละครนำเสนอ

คำสำคัญ: ภาพตัวแทน ละครชุดโทรทัศน์ วัยรุ่น

Abstract

This research entitled “The Representation of Thai Teenager in Television Drama Series aimed to 1) study the construction of representation of teenagers in television drama series, 2) study the perception of teenage audiences towards the construction of representation of teenagers in television drama series and 3) to analyze the interpretation of teenagers towards the content presented in television drama series.

This research was a qualitative research focusing on analyzing the scenarios and audiences. Case studies of the research consisted of 6 television drama series containing teenager-related content including Water Boyy-The Series, U-Prince Series, Secret Love: Puppy Honey 2, Make It Right-The Series Season 2 and Project S-The Series. The data were gathered using scenario analysis approach and group discussion with teenage audiences.

The results revealed that the representation of Thai teenagers in television drama series included the construction of family conflicts between a father and his son, teenage love in campus, life at university, being recognized by the group, teenagers' self-adjustment, partisan-related issues, homosexual and heterosexual issues, going against the grain and dream catching.

In terms of the perception of teenage audiences towards the construction of representation of teenagers in television drama series, the perceived content related to gender, love, friendship, lifestyle and attitudes of teenagers in each television drama series. Teenagers perceived the content according to social standards. The analysis of interpretation of teenagers toward the content presented in television drama series showed that teenagers had the right solutions to the problem in their mind influenced by social standards rather than content presented in the series.

Keywords: Cultural Transmission, Thai Culture, Television Drama

บทนำ

วัยรุ่นเป็นวัยของความเป็นหนุ่มสาวที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งร่างกายและจิตใจ เป็นช่วงเวลาของการเปลี่ยนผ่านจากความเป็นเด็กไปสู่การเตรียมพร้อมการเป็นผู้ใหญ่ ภาวะความสับสน การแสดงออกที่เป็นพฤติกรรมที่ในบางครั้งถูกมองว่าไม่สร้างสรรค์หรือผิดไปจากระเบียบแบบแผนของบรรทัดฐานในสังคม พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น วัยรุ่นถูกมองว่าเป็นสัญลักษณ์ของความพ้อฝัน ไร้สาระ โดยที่ไม่มีใครมองว่าวัยรุ่นเองก็ต้องการพูด ต้องการพื้นที่ในการสื่อสาร และพวกเขาเองก็ไม่ได้แตกต่างจากคนรุ่นพ่อแม่ที่เรียกว่าตนเองว่าผู้ใหญ่ ซึ่งเคยผ่านชีวิตวัยรุ่นมาเหมือนกัน แต่เมื่อถึงวันนี้กลับกลายเป็นหลงลืมความเป็นวัยรุ่นไป

ละครโทรทัศน์สำหรับวัยรุ่นถูกผลิตซ้ำหลายต่อหลายครั้งบนหน้าจอสื่อโทรทัศน์ ละครโทรทัศน์สำหรับวัยรุ่นที่โดดเด่นและอยู่มาอย่างยาวนาน เช่น ละครโทรทัศน์เรื่องน้องใหม่ร้ายบริสุทธิ์ ผลิตโดยบริษัท บรอดคาซท์ไทย เทเลวิชั่น จำกัด ออกอากาศทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 นำเสนอเรื่องราวชีวิตของวัยรุ่นในรั้วโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มักจะเจอเรื่องราวอลหม่านประหลาดผิดฝ่าผิดตัว และจบลงด้วยการได้ข้อคิดจากการเรียนรู้ในความผิดพลาดที่ได้กระทำ ซึ่งละครจะนำเสนอในแนวทางการสั่งสอนผู้ชม ตัวละครจะมีลักษณะดีเลวอย่างชัดเจน เพื่อให้คนดูเข้าใจเรื่องราวได้อย่างง่าย

จนกระทั่งมาถึงวิวัฒนาการของการเข้ามาของกลุ่มคนผลิตงานสายภาพยนตร์ที่เข้ามาผลิตงานละครผ่านสื่อโทรทัศน์ในรูปแบบของละครซีรีส์หรือละครชุด เป็นละครที่นำเสนอแบบจบในตอน มีเรื่องราวต่อเนื่องกันจนจบซีซั่น (Season) หรือฤดูกาล ละครชุดเกี่ยวกับวัยรุ่นที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก ในช่วงปี พ.ศ. 2556 - พ.ศ. 2557 ที่ผ่านมา คือ ละครชุดโทรทัศน์เรื่อง ฮอริโมน วัยว้าวุ่น ผลิตโดยบริษัทจีทีเอชจำกัดและบริษัทนาดาวบางกอกจำกัด สร้างเรื่องและเขียนบทโทรทัศน์โดย ทรงยศ สุขมากอนันต์ ประเด็นต่างๆที่ใช้นำเสนอในละครส่วนใหญ่ในละครชุดโทรทัศน์เรื่อง ฮอริโมน วัยว้าวุ่น ผู้กำกับต้องการให้เป็นละครชุดสำหรับวัยรุ่นอย่างแท้จริง คือมองแบบเข้าไ้วัยรุ่นและจะนำเสนอโดยไม่สรุปว่าสิ่งที่วัยรุ่นทำในเรื่องนั้นผิดหรือถูก แต่ชี้ให้เห็นว่าถ้าผู้ชมเลือกที่จะทำตามแบบตัวละครในละครชุดเรื่องนี้ พอถึงจุดหนึ่งของการกระทำในเรื่อง ตัวละครจะได้ผลลัพธ์เป็นอย่างดีให้ผู้ชมต้องยอมรับให้ได้ ว่าอาจจะเกิดเหตุการณ์แบบเดียวกันในชีวิตจริง เช่น ประเด็นเรื่องเพศ “อยากกินสไปรท์ต้องใส่ถุง” ตัวละครที่ชื่อ สไปรท์ เด็กสาวตัวแทนวัยรุ่นที่คิดว่าเรื่องเช็กส์ (sex) หรือเรื่องเพศสัมพันธ์ไม่ใช่เรื่องผิด แต่ต้องรู้จักป้องกัน ซึ่งเป็นประเด็นที่ขัดแย้งกับ “ชนบ” ดังเดิมของสังคมไทยที่ว่า ต้องผู้หญิงต้อง “รักษานวลสงวนตัว” หรือ “อย่าซิงสุกก่อนหาม” ซึ่งปัจจุบันเด็กวัยรุ่นในสังคมไม่ยึดถือ “ชนบ” ดังกล่าวแล้ว

แนวคิดเรื่องวัฒนธรรมวัยรุ่นถือว่าเป็นการศึกษาวัฒนธรรมย่อยรูปแบบหนึ่งของสังคม วัยรุ่นจะสร้างวัฒนธรรมที่บ่งบอกถึงตัวตนที่แตกต่างออกไปจากวัฒนธรรมหลัก มีการขบถต่อต้าน ใช้กิริยาท่าทางที่แตกต่าง หรือถึงขั้นก้าวร้าว เพื่อให้ผู้ใหญ่ในสังคมเกิดการยอมรับวัฒนธรรมกลุ่มย่อยของวัยรุ่น เป็นการต่อสู้เชิงสัญลักษณ์เพื่อแย่งชิงพื้นที่ของตนเองในสังคม ซึ่งลักษณะเฉพาะเหล่านี้มักถูกถ่ายทอดผ่านสื่อมวลชนในมุมมองที่แตกต่างกันออกไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งละครโทรทัศน์วัยรุ่นดังเช่นเรื่อง ฮอริโมนวัยว้าวุ่น ที่กล่าวมา

เมื่อละครโทรทัศน์วัยรุ่นมีความน่าสนใจในการบรรยายภาพตัวแทนของวัยรุ่นให้สังคมได้รับรู้ จึงเป็นที่มาของการศึกษาในครั้งนี้ว่า ปัจจุบันละครโทรทัศน์ที่วัยรุ่นนิยมขึ้นชอบนั้น มีการนำเสนอประกอบสร้างภาพตัวแทนของวัยรุ่นไว้อย่างไรบ้าง สอดคล้องขัดแย้งหรือแตกต่างกับบรรทัดฐานหลักของสังคมที่กำหนดไว้หรือไม่อย่างไร และตัวผู้รับสารที่เป็นวัยรุ่นวัยเรียนเอง ได้รับอิทธิพลมาจากละครโทรทัศน์มากน้อยเพียงใด ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่าหลังจากการรับรู้ความหมายที่สื่อออกมาในละครโทรทัศน์แล้ว ผู้รับสารที่เป็นวัยรุ่นไม่ว่าจะเป็นหญิงหรือชาย จะเข้าใจความหมายและภาพตัวแทนนั้นสอดคล้องกับความเป็นจริงหรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาภาพตัวแทนของวัยรุ่นในละครชุดโทรทัศน์
2. ศึกษาการรับรู้ของผู้รับสารวัยรุ่นเกี่ยวกับภาพตัวแทนของวัยรุ่นในละครชุดโทรทัศน์
3. วิเคราะห์การตีความของวัยรุ่นต่อการนำเสนอเนื้อหาในละครชุดโทรทัศน์

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเรื่องภาพตัวแทน (Representation)

สจิวจ ฮอลล์ (Stuart Hall) เสนอทัศนะว่าผู้ส่งสารสามารถโน้มน้าวผู้รับสารให้เห็นคล้อยตามได้นั้น ไม่ได้มีสาเหตุจากที่ว่าผู้รับสารมีลักษณะเป็นฝ่ายรับ แต่มาจากกลยุทธ์ต่างๆในการใส่รหัส (encoding) การเลือกใช้สื่อที่ผู้ส่งสารต้องเลือกนำมาใช้อย่างเต็มที่เพื่อผลของการโน้มน้าว ดังดูดให้มีอารมณ์หรือความคิดเห็นคล้อยตาม

2. แนวคิดเรื่องการเล่าเรื่อง (Narration)

การวิเคราะห์เรื่องเล่าในยุคปัจจุบันยังคงมุ่งศึกษาความหมายที่แฝงอยู่ในละครต่างๆไม่ว่าความเป็นจริงใน

สังคมนั้นจะเป็นสิ่งที่มีอยู่หรือไม่มีในโลกแห่งความเป็นจริงก็ตาม แต่ได้เกิดการสร้างภาพตัวแทนขึ้นเพื่อทำความเข้าใจ (understanding) ในปรากฏการณ์ต่างๆ แล้ว สามารถแบ่งองค์ประกอบของการเล่าเรื่องเป็น conventions หรือ ขนบการเล่าเรื่องเป็นสิ่งที่ผู้สร้างและผู้ชมต่างรู้ว่าจะต้องเกิดสิ่งใดขึ้นก่อนที่จะได้ชมละคร

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาตัวบทละครโทรทัศน์ด้วยการใช้ข้อมูลจากสื่อวีดิทัศน์ของละครชุดโทรทัศน์ที่เผยแพร่หลังจากออกอากาศในเว็บไซต์ยูทูบ โดยคัดเลือกละครชุดโทรทัศน์ที่มีผลงานออกฉายในช่วงตั้งแต่ 1 มกราคม - 30 มิถุนายน 2560 ทั้งหมด 6 เรื่อง ได้แก่ ละครชุดโทรทัศน์เรื่อง วอเตอร์บอย เดอะซีรีส์ (Water Boyy the Series) ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลช่องจีเอ็มเอ็ม 25 ละครชุดโทรทัศน์เรื่อง รักชั้นนี้ ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลช่องวัน ละครชุดโทรทัศน์เรื่อง U-Prince Series ตอน คิวัน คิรว ตอน เฟิร์สคลาส ตอน ฮีปปี้ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลช่องจีเอ็มเอ็ม 25 ละครชุดโทรทัศน์เรื่อง รูนี่ Secret Love ตอน Puppy Honey 2 สแกนหัวใจ นายหมอนมา ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลช่องวัน 31 ละครชุดโทรทัศน์เรื่อง โปรเจกต์ เอส เดอะซีรีส์ ตอน SPIKE ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลช่องจีเอ็มเอ็ม 25 และละครชุดโทรทัศน์เรื่อง Make It Right the Series รักออกเดิน ซีซั่น 2 ออกอากาศทางเว็บไซต์และแอปพลิเคชันไลน์ทีวี

และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลประเภทผู้ชมละครชุดโทรทัศน์ที่เป็นวัยรุ่น จำนวน 30 คน โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณาเลือกผู้รับสารที่ชมละครชุดโทรทัศน์เป็นประจำ ศึกษาในระดับชั้นมหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus group)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเสนอการวิเคราะห์ผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 ภาพตัวแทนของวัยรุ่นในละครชุดโทรทัศน์

ละครชุดโทรทัศน์ มีการสร้างภาพตัวแทนของวัยรุ่น ดังนี้

1.1 ปัญหาครอบครัว ความขัดแย้งระหว่างลูกชายกับพ่อ ในเรื่อง วอเตอร์บอย เดอะซีรีส์ (Waterboy The Series) ได้นำเสนอเรื่อง เพศ (gender) ในรูปแบบที่แตกต่างจากละครซีรีส์วัยรุ่นเรื่องอื่นๆ คือ โค้ชธีร์หรือพ่อของตัวเอกในเรื่อง คือ หวาย มีคนรักใหม่เป็นผู้ชายเช่นเดียวกันและยังเป็นเพื่อนของ หวาย ที่อยู่ในชมรมว่ายน้ำ ทำให้ หวาย แสดงพฤติกรรมต่อต้านโค้ชธีร์หรือพ่อของเขาอยู่เป็นประจำ ปัญหาเรื่องครอบครัว ความไม่เข้าใจกัน และการยอมรับในเรื่องเพศและความสัมพันธ์ในรูปแบบชายรักชาย เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในละคร Make It Right the Series รักออกเดิน ซีซั่น 2 เช่นเดียวกัน

1.2 ปัญหาความรักในวัยรุ่น ในเรื่อง วอเตอร์บอย เดอะซีรีส์ (Waterboy The Series) มีรูปแบบความรักในวัยรุ่นที่เรียกว่า ความหลากหลายทางเพศ ไม่ว่าจะเป็น ความรักของเพศสภาพ ชายกับหญิง ชายกับชาย หญิงกับหญิง โดยมีความขัดแย้งของตัวละครที่ไม่แตกต่างกับปัญหาความรักที่วัยรุ่นในโลกแห่งความเป็นจริงและวัยรุ่นในโลกละครพบเจอ เช่น รักสามเส้า แอบรัก รักเขาข้างเดียว ออกหัก ผิดหวัง สมหวัง เป็นต้น

1.3 ปัญหาระดับสังคมในมหาวิทยาลัย ปัญหาการถูกข่มขืนหรือล่วงละเมิด เนื่องจากไม่มีผลงาน เป็นประเด็นขัดแย้งหลักของเรื่องเช่นเดียวกัน แต่ถูกบดบังด้วยปัญหาอื่นๆ จนประเด็นการสร้างผลงานให้ชมรมว่ายน้ำ ถูกคลี่คลายได้โดยง่ายในช่วงท้ายของเรื่อง เพราะเนื้อหาส่วนใหญ่ให้น้ำหนักไปที่เรื่องราวความรักของตัวละครหลักและตัวละครรองมากกว่า

1.4 ปัญหาการปรับตัวของวัยรุ่น คือการได้เข้าเป็นส่วนหนึ่งของพวกพ้องเพื่อนฝูง การได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน ซึ่งสะท้อนออกมาในละครชุดเรื่องนี้ การที่ มิน ซึ่งเคยอยู่ชมรมวิ่ง แต่ต้องเข้ามาอยู่ในชมรมว่ายน้ำ ทำให้ มิน ต้องพิสูจน์ตัวเอง เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน หรือการได้รับความรู้สึกถึงการเป็นพวกเดียวกัน เป็นคนในชมรมเดียวกัน

1.5 ปัญหาความรักของวัยรุ่น รักชั้นนัย นำเสนอปัญหาความรักของวัยรุ่น ทั้งเรื่องของความผิดหวัง การแอบรัก ความเสียใจที่เกิดจากความผิดหวังในความรักที่ทำให้เกิดการฆ่าตัวตายและการแค้น โดยที่เน้นการแก้ปัญหาด้วยวิถีทางและความคิดของวัยรุ่นที่ยังอ่อนต่อโลก ปัญหาความรักหนุ่มสาว ที่ต้องใช้เรื่องของระยะทางและเวลาเป็นเครื่องพิสูจน์ ซึ่งเป็นปัญหาของความรักวัยรุ่นตั้งแต่อดีตสมัยรุ่นพ่อแม่ จนกระทั่งปัจจุบัน เรื่องระยะทาง ความห่างไกลของคู่รัก ยังคงเป็นปัญหาคาสสิกที่วัยรุ่นต้องผ่านไปให้ได้

1.6 ปัญหาความรักระหว่างเพศและความรักเพศเดียวกัน รักชั้นนัย มีการนำเสนอ ความหลากหลายทางเพศ โดยเป็นเรื่องปกติในยุคสมัยนี้ที่ละครซีรีส์มักจะต้องมี คู่จิ้น หรือ คู่ชายรักชาย เป็นส่วนประกอบหนึ่งของรูปแบบความรักในวัยรุ่นปัจจุบัน รุ่นพี่ Secret Love ตอน Puppy Honey 2 สแกนหัวใจนายหมอมหา เป็นอีกหนึ่งเรื่องที่สะท้อนภาพความรักที่ไม่แน่นอนระหว่าง ชายกับชาย ในรูปแบบความสัมพันธ์ที่ไม่ใช่เกย์หรือกะเทยหรือเพศที่สาม แต่เป็นลักษณะการแสดงออกของผู้ชายสองคนที่มีความสัมพันธ์ในความรู้สึกที่มากกว่าเพื่อน แต่ยังไม่สามารถระบุสถานะได้อย่างชัดเจน เป็นประเด็นเรื่อง เพศ ในรูปแบบใหม่ที่ปรากฏในงานละครวัยรุ่นช่วงยุคหลังนี้ค่อนข้างมาก แต่สิ่งที่นำเสนอยังคงเป็นประเด็น ความสับสน ความไม่แน่ใจ ไม่เปิดใจ ไม่ยอมรับ ทั้งด้วยประเด็นเรื่องสังคม วัฒนธรรม ที่ยังไม่เปิดรับค่านิยมแบบชายรักชายของสังคม

ปัญหาความรักของชายรักชายในวัยรุ่นของละครชุดโทรทัศน์เรื่อง Make It Right the Series รักออกเดิน ซีซั่น 2 ซึ่งเป็นการสานต่อความสัมพันธ์ของวัยรุ่นในระดับมัธยมศึกษาที่ทำผิดพลาดในเรื่องของการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร แต่จะเป็นอย่างไรเมื่อเพศสัมพันธ์นั้นเกิดขึ้นระหว่างคนเพศเดียวกัน นั่นก็คือผู้ชาย สิ่งที่เสียหายทางร่างกายที่จะก่อให้เกิดปัญหาการตั้งครรภ์นั้นไม่มีทางเกิดขึ้นได้ จะมีเพียงความเสียหายทางจิตใจของเด็กหนุ่มในวัยนี้ที่ต้องพยายามต่อสู้กับบรรทัดฐานทางสังคม

1.7 การแข่งขันและการตามหาฝัน ในละครชุดโทรทัศน์เรื่อง Project S the Series ตอน SPIKE มีจุดมุ่งหมายคือ การเป็นทีมนชาติ ประเด็นความขัดแย้งและปัญหาใน ครอบครัวและโรงเรียน วิธีการส่งเสริมเด็กวัยรุ่นให้สนใจกีฬาเป็นปัญหาระดับชาติที่มองระดับโครงสร้างทางสังคม คือ วัยรุ่นมีความรู้และความเข้าใจในการวางแผนด้านกีฬาน้อยมาก รวมถึงการสนับสนุนส่งเสริม งบประมาณ ยังมีให้น้อยจนไม่ดึงดูดใจให้เด็กวัยรุ่นหันมาสนใจการเป็นนักกีฬาให้มากขึ้น

ตอนที่ 2 การรับรู้และการตีความเนื้อหาภาพตัวแทนของวัยรุ่นในละครชุดโทรทัศน์

จากการศึกษาพบว่า วัยรุ่นมีการรับรู้เป็นไปตามบรรทัดฐานหลักของสังคม โดยแบ่งการรับรู้ออกเป็น การรับรู้โดยการเปรียบเทียบกับของจริง (Reference) ซึ่งปรากฏในลักษณะของการวิเคราะห์เนื้อหาและวิธีการแก้ปัญหาของตัวละครในเรื่อง กับการรับรู้ในลักษณะของการยึดบรรทัดฐานหลักของสังคม (Social Norms) ซึ่งปรากฏในการอ่านจุดมุ่งหมายของเรื่องและแก่นเรื่อง และการตัดสินใจของตัวละคร โดยวัยรุ่นส่วนใหญ่เข้าใจหลักการ ศีลธรรม ความถูกต้องตามที่สังคมต้องการให้วัยรุ่นเป็น โดยเฉพาะเรื่องการเรียนรู้ ความรัก การใช้ชีวิต ซึ่งเข้าใจว่าละครชุดโทรทัศน์มีการปรุงแต่ง สร้างภาพลักษณ์ที่สวยงาม หรือเกินความเป็นจริงไปบ้าง ทั้งนี้เพื่ออรรถรสในการรับชม โดยที่ไม่ปฏิเสธการมีอยู่หรือการใส่ความเกินจริงของเนื้อหาในละครชุดโทรทัศน์แต่ละเรื่อง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 การรับรู้ต่อวิถีชีวิตของวัยรุ่น ประกอบไปด้วย

ด้านเพศ เป็นภาพลักษณ์จริงของวัยรุ่นเพราะเนื่องด้วยวัยรุ่นยุคนี้มักจะนิยมมีความรักกับเพศเดียวกัน ซึ่งในละครนั้นสะท้อนให้เห็นว่าการที่เรารักเพศเดียวกันนั้นมันไม่ได้ผิดเลยเพียงแต่ว่าคนรอบข้างในสังคมจะรับได้หรือไม่ได้กับเรื่องนี้ ในบางคนก็อาจจะรับไม่ได้จึงเลือกที่จะปิดบังไว้เพื่อไม่ใคร่รู้ แต่ในขณะเดียวกัน ก็มีการนำเสนอด้านเพศอย่างชัดเจน มีการเลือกที่จะเปิดเผยในภายหลัง เมื่อคนรักทั้งสองคนชัดเจนในตัวตนของตนเองแล้ว

ด้านการศึกษา มีการใส่ใจในเรื่องระบบการศึกษาค่อนข้างน้อย จะเป็นเพียงองค์ประกอบหนึ่งของสถานะความเป็นนักเรียน นักศึกษา เท่านั้น หรือเป็นสถานที่ที่พื้นที่ในการดำเนินชีวิตของวัยรุ่นเพียงเท่านั้น เป็นพื้นที่ในการช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ รวมถึงเป็นหน้าที่หลักของชีวิตนักเรียนนักศึกษา ซึ่งสะท้อนออกมาในชุดนักเรียน สถานที่เรียน แต่เนื้อหาด้านอื่นๆ แทบจะไม่พบความสนใจทั้งตัวของนักเรียนนักศึกษาในละครชุดโทรทัศน์หลายๆ เรื่อง และโครงเรื่องหลัก จะมีเพียงชื่อเสียง เกียรติยศ หรือความเหลื่อมล้ำ เช่น โรงเรียนนี้เด็กเก่งกว่าอีกโรงเรียนหนึ่ง เป็นต้น

ด้านความรัก เป็นปัจจัยหลักสำคัญของละครชุดโทรทัศน์หลายๆ เรื่อง รวมถึงความรู้สึกนึกคิดของเด็กวัยรุ่น ทั้งความรักของหนุ่มสาวต่างเพศ ความรักหนุ่มเพศเดียวกัน ความรักในเพื่อน ความรักในครอบครัว การแก้ไขปัญหาความรักที่ผิดพลาด การแก้ไขความรักให้ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม ทั้งนี้สามารถแบ่งระบบความรักของวัยรุ่นออกได้เป็น 3 ระดับ คือ ความรักในครอบครัว ความรักเพื่อน และความรักแบบชู้สาว ซึ่งเป็นสิ่งที่ก่อวนและขับเคลื่อนไปในคราวเดียวกันของชีวิตวัยรุ่น

ด้านวิถีชีวิต ส่วนใหญ่การใช้ชีวิตของวัยรุ่นจะมีพื้นที่สำคัญอยู่ไม่กี่แห่งในชีวิต ด้วยรูปแบบการใช้ชีวิตที่ต้องศึกษาเล่าเรียน เราจึงพบพื้นที่ที่วัยรุ่นในชีวิตอยู่ส่วนใหญ่นั้นคือ บ้าน และโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย นอกจากนั้นก็จะจะเป็นพื้นที่ที่วัยรุ่นรู้สึกอยู่แล้วสบายใจ หรือสอดคล้องกับความชื่นชอบตามอุปนิสัยส่วนตัว เช่น ชมรมต่างๆ สระว่ายน้ำ สนามกีฬา ร้านกาแฟ ร้านอาหาร สถานบันเทิง ฯลฯ

ด้านมิตรภาพ เป็นปัจจัยหลักสำคัญในการดำเนินชีวิต การอยู่รวมกันเป็นกลุ่มเป็นก้อน ถือเป็นความหมายหลักของชีวิตวัยรุ่น การมีเพื่อน เป็นสิ่งที่วัยรุ่นต้องการในระดับมากจนถึงระดับมากที่สุด เช่น การที่เพื่อนสนิทต้องย้ายโรงเรียน ทำให้เป็นปัญหาใหญ่ต่อความสัมพันธ์ระหว่างมิตรภาพความเป็นเพื่อนที่อาจจะถึงขั้นเลิกรา เลิกคบหาสมาคม นอกจากนี้การได้รับมิตรภาพกลุ่มจากเพื่อน เป็นสิ่งที่สำคัญที่ช่วยเยียวยาวัยรุ่น ในยามที่วัยรุ่นมีปัญหาในชีวิต เพราะวัยรุ่นจะคิดถึงเพื่อนก่อนเป็นอันดับแรกในการปรึกษาปัญหาชีวิต รองลงมาจึงจะเป็นครอบครัว

ด้านทัศนคติ วัยรุ่นต้องการนำเสนอตัวตน ด้านที่ดีและด้านที่ไม่ดี ให้สังคมได้รับรู้ รวมถึงด้านที่จริงจังหรือความถูกต้อง สิ่งที่วัยรุ่นไม่ต้องการให้ผู้ใหญ่มองคือ การมองว่าเขาคือตัวปัญหา ส่วนทัศนคติของตัววัยรุ่นเอง ส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดี และรู้ว่าอะไรถูกต้องอะไรผิด ตามบรรทัดฐานของสังคม โดยวิเคราะห์ได้จาก การที่กลุ่มวัยรุ่นแสดงความคิดเห็นต่อพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องของตัวละครในละครชุดโทรทัศน์แต่ละเรื่อง เช่น ผิดหวังในความรักไม่ควรฆ่าตัวตาย ไม่ควรแค้นแต่ควรพูดคุยด้วยเหตุและผล เป็นต้น ทำให้เห็นได้ว่าโดยพื้นฐานวัยรุ่นมีความรู้ความเข้าใจ ค่านิยม ทัศนคติที่ดี เพียงแต่ด้วยวัยวุฒิและความยับยั้งชั่งใจในบางกรณีอาจจะทำให้วัยรุ่นทำผิดพลาดได้ด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรืออารมณ์ชั่ววูบ

2.2 การตีความของวัยรุ่น ประกอบไปด้วย

การแก้ปัญหาด้วยการพูดคุย การเผชิญกับปัญหาเป็นสิ่งที่ถูกต้อง เรื่องราวที่สะท้อนออกมาให้เห็นในซีรีส์เรื่อง Waterboy the series ส่วนใหญ่ที่สะท้อนออกมาให้เห็นเป็นภาพลักษณ์ที่เกิดขึ้นจริงในวัยรุ่น เพราะ

วัยรุ่นสมัยนี้ ส่วนใหญ่จะมีความคิดเป็นของตนเองไม่ยอมเชื่อฟัง ในวัยรุ่นแต่ละคนล้วนมีจุดมุ่งมั่น และจะทำสิ่งๆนั้นให้สำเร็จ เรื่องของความรักก็เช่นกัน สังคมเรา ไม่ได้ปิดกั้นว่าใครจะรักกับใคร คนทุกคน ก็จะทำอะไรในตามที่ต้องการ การตัดสินใจของเจที่จะฆ่าตัวตายในละครซีรีส์เรื่อง รักชั้นนัย แสดงให้เห็นว่าทุกคนมีปัญหาในชีวิตที่ต้องเจอถึงปัญหาของแต่ละคนจะไม่ ดังนั้นเราควรจะต้องมีสติให้มากเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ที่เข้ามาในชีวิต

มีการนำเสนอเรื่องเพศสัมพันธ์ระหว่างกันมากขึ้น การมีเพศสัมพันธ์ที่ถูกต้อง เป็นประเด็นที่น่าเสนอในปัจจุบัน มากกว่าที่จะเป็นการปิดบังหรือใช้คำว่า ยังไม่ถึงวัยอันควร แต่กลายเป็นว่าการมีเพศสัมพันธ์อย่างไร จึงจะช่วยลดปัญหาการตั้งครรภ์โดยไม่พร้อมหรือก่อนวัยอันควร และช่วยลดโรคเสี่ยงต่างๆ เพียงแต่อาจจะยังไม่พูดตรงหรือชัดเจนมากนัก นอกจากนี้มีการยอมรับความหลากหลายทางเพศ ในลักษณะที่ทำให้เป็นเรื่องปกติธรรมดา การรักเพศเดียวกันไม่ใช่เรื่องผิดปกติของตัวละคร แต่ความคิดในการปิดกั้นหรือสังคมทั้งหลายต่างหากที่จะต้องเปิดใจยอมรับความเป็นจริงเหล่านี้ที่กำลังเกิดขึ้นในสังคม โดยเฉพาะพ่อแม่และครอบครัว โดยผ่านประโยคที่ว่า “จะเป็นเพศอะไรก็ขอให้เป็นคนดีของสังคม”

ความรักต่างชนชั้น ไม่ว่าจะเป็นการรักคนที่มีรูปลักษณ์หล่อดังเจ้าชาย รวมไปถึงฐานันดรที่แตกต่างกัน ระหว่างชายและหญิง ประเด็นดอกฟ้ากันหมาวัด เจ้าชายสูงศักดิ์กับหญิงสาวต่ำต้อย ยังคงเป็นประเด็นความรักหลักของการนำเสนอในละครชุดโทรทัศน์วัยรุ่น และเป็นสิ่งที่วัยรุ่นยอมรับและเข้าใจชุดความรักในรูปแบบนี้โดยพร้อมเอาใจช่วยให้ตัวละครทั้งคู่สมหวังในความรัก

การตามหาความฝัน วัยรุ่นกับการค้นหาความหมายของชีวิต ซึ่งถ้าวัยรุ่นคนใดเริ่มรู้ตัวว่าตนเองมีความรัก ความฝัน และความชื่นชอบในสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้ว ก็จะพยายามค้นหาหรือต่อสู้ เพื่อไปสู่ความสำเร็จในความฝันและความหวังที่ตั้งใจไว้ การเรียนรู้จากสิ่งผิดพลาด เพื่อที่จะไม่ประสบความล้มเหลวในชีวิต วัยรุ่นคือวัยที่ยังมีประสบการณ์ชีวิตน้อย มีโอกาสที่จะทำผิดพลาดได้ ทั้งนี้ วัยรุ่นจึงจำเป็นที่จะต้องเป็นผู้ชี้แนะแนวทางหรือชี้นำ เพื่อให้วัยรุ่นไม่ถดถอยไปในเส้นทางที่ผิด หรือหากได้ทำผิดพลาดลงไปแล้ว หากมีโอกาสที่จะแก้ไขให้ถูกต้อง ทำให้วัยรุ่นได้เรียนรู้ประสบการณ์ชีวิตเพิ่มมากขึ้นและยอมรับกับผลของการกระทำของตนเองโดยไม่ทำผิดพลาดเป็นครั้งที่สองและแก้ไขความผิดพลาดนั้นให้ไปสู่เส้นทางที่ถูกต้อง

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์งานวิจัยเรื่อง ภาพตัวแทนวัยรุ่นในละครชุดโทรทัศน์ การอภิปรายผลผู้วิจัยพบประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลแบ่งออกได้เป็นส่วนของตัวบทละครโทรทัศน์กับผู้รับสาร ดังต่อไปนี้

ตัวบทละครโทรทัศน์ พบประเด็นที่น่าสนใจ คือ ละครชุดโทรทัศน์หรือที่เรียกว่าละครซีรีส์ ได้ใช้บรรทัดฐานหลักของสังคมที่มีอยู่สอดแทรกไว้ในละคร โดยใช้วิธีการนำเสนอสิ่งที่ปรากฏอยู่ในชีวิตจริงของวัยรุ่นมานำเสนอ ถึงแม้ว่าจะเป็นเพียงส่วนหนึ่งของความเป็นจริงไม่ใช่ทั้งหมดของความเป็นวัยรุ่น รวมทั้งยังมีการปรุงแต่งเสริมสร้างให้วัยรุ่นมีลักษณะและความคิดบางอย่างหลุดพ้นจากกรอบของสังคมและกรอบความเป็นจริงในสังคม เพื่อให้ผู้ชมได้รับอารมณ์ หรือพาผู้ชมหลุดพ้นจากวังวนเดิมๆ หรือการถูกจำกัดอยู่ในกรอบทางศีลธรรม วัฒนธรรมต่างๆ ที่ผู้ใหญ่กำหนด โดยบริบทต่างๆ ของสังคมในวัยรุ่นที่ปรากฏในละครชุดโทรทัศน์เรื่องต่างๆ นั้น ยังคงมีบรรทัดฐานทางสังคมครอบงำไว้ ทำให้วัยรุ่นไม่สามารถหลุดพ้นจากรูปแบบ ประเพณี ทัศนคติ และระบบความคิดบางอย่างที่เป็นจรรยาบรรณหลักของสังคม ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง เพศ ระบบการศึกษา ความรัก วิถีชีวิตต่างๆ วัยรุ่นยังคงถูกกำกับโดยระบบความคิดของผู้ใหญ่ที่ฝังรากลึกในสังคมมาอย่างยาวนาน ถึงแม้ในปัจจุบันจะเปิดพื้นที่ให้อิสระกับวัยรุ่นในการคิดและเป็นตัวของตนเองบ้าง แต่ยังไม่ให้อิสระ

ทั้งหมดที่วัยรุ่นพึงสมควรจะได้รับ สื่อละครชุดโทรทัศน์ โดยผู้กำกับและผู้ผลิตละคร ได้สร้างความหมายทางสังคมแบบใหม่ โดยปฏิเสธภาพฉบับตายตัว (stereotype) ที่มีต่อวัยรุ่นในอดีต เป็นการนำเสนอความหมายใหม่ทางสังคม ในเรื่องเพศ วิถีชีวิต ความรัก โดยปฏิเสธความคิดเดิมที่ว่า เด็กวัยรุ่นที่ครอบครัวยึดมั่นมากจะมีปัญหา เด็กวัยรุ่นยังคิดเองไม่เป็นและไม่ควรมีความรัก หรือแม้กระทั่งการมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งทำให้วัยรุ่นกลายเป็นเด็กที่ไม่โตและไม่เรียนรู้ความเป็นจริงของสังคม แต่ในละครแต่ละเรื่องยังได้นำเสนอภาพพจน์ใหม่ ความหลากหลายทางเพศ การเดินทางค้นหาความหมายของชีวิต ความมุ่งมั่นในชีวิต ซึ่งถือเป็นการเปิดมิติความหลากหลาย และเป็นการบ่งบอกให้ผู้ใหญ่ได้รับทราบมิติที่หลากหลายของวัยรุ่นว่ามีมากกว่าที่ผู้ใหญ่คิดหรือที่สื่อดั้งเดิมนำเสนอ

ผู้รับสาร (receiver) คือวัยรุ่น มีการรับรู้ที่เข้าใจรูปแบบและวิธีการนำเสนอของสื่อบันเทิงประเภทละครชุดโทรทัศน์ ไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอ ข้อจำกัดบางประการ หรือวิธีการปรุงแต่งเพื่อเพิ่มอรรถรส ทำให้ทราบได้ว่าวัยรุ่นเองมีประสบการณ์ที่ใกล้เคียงกับสิ่งที่ละครนำเสนอ และวัยรุ่นเองมีระบบคิดจากบรรทัดฐานทางสังคม ศีลธรรม จรรยาบรรณ มาพอสมควร ทำให้สามารถอ่านความหมายและตีความเปรียบเทียบกับบรรทัดฐานทางสังคม รู้ว่าอะไรผิดอะไรถูก

วัยรุ่นมีวิธีคิดและการแก้ปัญหาที่ถูกต้องอยู่ในจิตใต้สำนึก สะท้อนออกมาจากการที่ได้เห็นการกระทำผิด หรือการตัดสินใจที่ผิดพลาดในละครแล้ว วัยรุ่นจะมีการแสดงทัศนคติในด้านของการยอมรับและกล้าเผชิญปัญหา รวมทั้งพยายามหาวิธีแก้ปัญหาที่ถูกต้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษณา การะเกด (2556) ที่ว่าวิธีการแก้ไขปัญหาละครที่เรียนรู้ผ่านละครคือ การเผชิญหน้าแบบตรงไปตรงมา การหลีกเลี่ยง และการเพิกเฉย โดยผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าละครโทรทัศน์ยังคงเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ช่วยพัฒนาสังคมได้เป็นอย่างดี ทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการให้ความรู้ ความเข้าใจ ทำให้คนในสังคมมีความรู้ในเรื่องต่างๆ กว้างขวางขึ้น และละครซีรีส์สำหรับวัยรุ่นมักจะมีการนำเสนอให้ดูสวยงาม มีความสุข สภาพแวดล้อมและภาพตัวแทนถูกปรุงแต่งจนเกินไปจากความเป็นจริง โดยวัยรุ่นก็ไม่ปฏิเสธภาพที่สวยงามเหล่านั้นและถือว่าเป็นส่วนสำคัญในการสร้างสรรคงานประเภทละครชุดโทรทัศน์สำหรับวัยรุ่น ที่มักจะเน้นเรื่องราวความสวยงาม โลกในอุดมคติ โดยเฉพาะเรื่องราวความรัก มิตรภาพ วิถีชีวิต ซึ่งวัยรุ่นต้องการสัมผัสหรืออาจจะไม่เป็นจริงในโลกแห่งความจริง แต่ทำให้วัยรุ่นหลุดพ้นและเข้าสู่โลกแห่งความฝันเพียงชั่วครู่ชั่วยาม ผ่านตัวแสดงในละคร ซึ่งมักจะต้องมีรูปร่างหน้าตาที่สวยงาม หล่อเหลา จนทำให้เกิดอาการอินหรืออาการจิ้น ในผู้ชมวัยรุ่น

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาการสร้างความหมายในประเด็นต่างๆ ของวัยรุ่นในสื่อมวลชนอื่นๆ โดยเฉพาะในสื่อใหม่อย่างรายการในอินเทอร์เน็ต หรือละครซีรีส์ที่ออกอากาศเฉพาะในอินเทอร์เน็ต
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างสื่อเก่ากับสื่อใหม่ ในการนำเสนอภาพตัวแทนของวัยรุ่นว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร
3. เรื่องเพศที่สามหรือความหลากหลายทางเพศ กำลังเป็นสิ่งที่ถูกนำเสนอในละครชุดโทรทัศน์ของวัยรุ่น การสร้างภาพตัวแทนและชุดความคิดใหม่กับวัยรุ่นในสังคมไทยนี้จึงควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นดังกล่าวมากขึ้น

บรรณานุกรม

- กฤษณา การะเกด. (2557). การเรียนรู้และทัศนคติการแก้ไขปัญหาสังคมไทยจากละครโทรทัศน์ชุด “น้องใหม่ร้ายบริสุทธิ์” ของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์วารสารศาสตร์ มหบัณฑิตศึกษาคณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. [Kridsana Karaket. (2014). Learning and attitude of the solution for social problem from television series “Nongmai Rai Borisut” of teenagers in Bangkok. Thesis for Master of Art, Program in Mass Communication, Thammasat University.]
- กาญจนา แก้วเทพ และคณะ.(2557). ศาสตร์แห่งสื่อและวัฒนธรรมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์. [Kanjana kaewthep. (2014). Science of Media and Cultural Studies. Bangkok: Parbpim Limited Parnership.]
- วสันต์ ปัญญาแก้ว. (2560). วัฒนธรรมศึกษาเบื้องต้น. เชียงใหม่: วนิตการพิมพ์. [Wasan Panyagoew. (2017). Introducing Cultural Studies. Chiang Mai: Wanidapress Limited Parnership.]
- องอาจ สิงห์ลำพอง. (2557). กระบวนการผลิตละครโทรทัศน์. กรุงเทพมหานคร : สามลดา. [Ong-Art Singlumpong. The Production of television drama. Bangkok: Sam Lada]
- อุมาพร มะโรณี. (2551). สัมพันธบทของการเล่าเรื่องในสื่อการ์ตูน ละครโทรทัศน์และนวนิยาย. วิทยานิพนธ์ ภาควิชาการสื่อสารมวลชน. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. [Umaporn Maronee. (2008). The intertextuality of narrative in comics, television dramas and novels. Thesis for Master of Art, Department of Mass Communication. Bangkok: Chulalongkorn University.]
- Griffin Em (2012). A First Look at Communication Theory. New York: McGraw-Hill.
- Harwood, J. (2007). Understanding Communication and Aging. New York : Sage Publications.
- Wimmer Roger D. , Joseph R. Dominick (2011). Mass Media Research An Introduction. New York : Wadsworth Cengage Learning.